

Raision Ympäristöohjelma 2026-2029

LUONNOS

Raision kaupunki 2026

raisio

Johdanto

Raisio on vuonna 2021 hyväksytyssä Ilmasto-ohjelmassaan asettanut kaupungin tavoitteeksi vähentää päästöjä 80% vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Kaupungin ensimmäinen Ympäristöohjelma on ollut voimassa vuosina 2023-2025. Tässä vuosille 2026-2029 päivitettyssä ohjelmassa on määritelty tavoitteet ja toimenpiteet kuluvalle valtuustokaudelle. Niin aiemman, kuin uudenkin Ympäristöohjelman toimenpiteiden toteutumista seurataan Raision Ympäristövahdissa. Ympäristöohjelman teemat ovat päivityksessä pysyneet samoina, mutta olemme lisänneet luonnon monimuotoisuuden toimenpiteitä vastataksemme asukaskyselyssä eniten esiin nousseisiin toiveisiin ja Turun kaupungin vuonna 2024 esittämään haasteeseen luonnon monimuotoisuustoimien lisäämisestä. Myös sopeutumisen toimenpiteitä on lisätty, sillä yhtenä ohjelman toimenpiteenä on ollut laatia Raisiolle sopeutusohjelma. Erillisen sopeutusohjelman laatimisen sijaan olemme lisänneet toimenpiteitä Ympäristöohjelmaan, jolloin toteutumista voidaan seurata Ympäristövahdissa samaan tapaan muiden ilmastoon ja ympäristöön liittyvien kehittämistoimien rinnalla. Lisäksi ohjelman rakennetta on muokattu siten, että aiemmin eri teemojen alla olleet viestintään liittyvät toimenpiteet on siirretty Ympäristökasvatus ja tiedon lisääminen –teeman alle, jotta kaikki viestintään ja ympäristökasvatukseen liittyvä on jatkossa löydettävissä saman teeman alta.

Ympäristöohjelman valmistelussa on pyritty huomioimaan monipuolisesti sekä valmistelun aikana järjestetyissä asukaskyselyissä ja –työpajoissa esiin nousseita näkökohtia, että Raision kaupunkistrategian tavoitteita. Ohjelman päätavoitteena on tukea kestävästä tulevaisuudesta rakentamista, mutta sen toimenpiteisiin sisältyy myös viihtyisyyden, turvallisuuden ja yhteisöllisyyden luomiseen liittyviä toimia. Ympäristökasvatuksen teeman alla nousevat vahvasti henkilöstön osaamisen kehittäminen ja asukkaille suunnattu viestintä ja osallistumisen mahdollisuudet.

Ilmastotyö on koko kaupunkiorganisaation yhteistä työtä, joka liittyy toimialojen perustehtäviin ja näkyy eri aloilla arjessa eri tavoin. Se vaatii työn uudenlaista tarkastelua ja toimintatapojen muutoksia, ja on parhaimmillaan innostavaa resurssiviisaustyötä, jonka kautta löydetään sekä uusia toimintamalleja, että mahdollisuuksia pitkän aikavälin säästöihin. Ilmasto- ja ympäristöystävälliset ratkaisut luovat terveellisempää ja turvallisempaa ympäristöä meille ja tulevaisuuteen. Omien valintojen lisäksi kaupungilla on mahdollisuus vaikuttaa asukkaidensa toimintaympäristöön ja tukea arjen kestäviä valintoja. Raisiossa kaupungin keskusta tulee lähivuosina kokemaan suuren uudistuksen E18-hankkeen myötä, ja tämä avaa mahdollisuuden uudistaa myös tapoja, joilla Raisiossa liikutaan, kulutetaan ja vietetään aikaa.

Raision ensimmäinen Ympäristöohjelman voimassaolon aikana ilmastossa ja ilmastotyön olosuhteissa on tapahtunut merkittäviä käännteitä. Maapallon keskilämpötila on ensimmäisen kerran saavuttanut Pariisin sopimuksen 1,5 asteen rajan ja olemme todistaneet mittaushistorian lämpimimpiä vuosia kaksi vuotta peräkkäin. Samaa aikaan ilmastotyön kansallinen rahoitus on vähentynyt merkittävästi. Kuntien paikallistasolla tekemällä työllä on entistäkin tärkeämpi rooli EU:n päästövähennystavoitteen saavuttamisen kannalta. Suomi on myös sitoutunut luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämiseen, ja paikallisten luontotyyppien suojelu ja ennallistaminen on avainasemassa onnistumisen kannalta. Raisiossa ilmasto- ja luontotyötä on tehty maakunnallisestikin arvioiden esimerkillisesti ja aluillaan oleva valtuustokausi on tärkeää aikaa kaupungin itselleen asettamien tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Jatketaan yhdessä rohkeaa ja kunnianhimoista työtä yhteisen ilmaston ja paikallisen luonnon hyväksi!

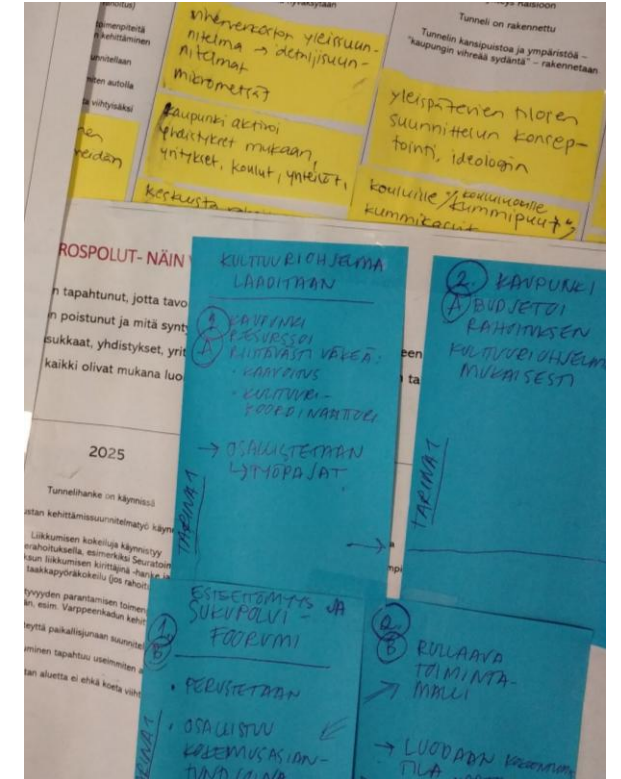
Ympäristöohjelman valmisteluprosessi

Ympäristöohjelman tavoitteena on toteuttaa Raision kaupunkistrategian kestävyystavoitteita, ja edistää Raision vuonna 2021 hyväksytyn Ilmasto-ohjelman päästövähennystavoitteen saavuttamista. Raision kaupungin ensimmäinen Ympäristöohjelma on ollut voimassa vuosina 2023-2025. Ohjelma on päivitetty valtuustokaudelle 2025-2029. Päivittämisen pohjaksi toimenpiteiden toteutuksen nykytilaa on käyty läpi toimialojen kanssa ja kaupungin asukkailla ja muilla sidosryhmillä on ollut mahdollisuus osallistua uusien tavoitteiden ja toimenpiteiden valmisteluun osallistumalla työpajoihin ja vastaamalla kyselyihin. Työpajojen ja kyselyjen tulokset on esitetty Ympäristöohjelman liitteissä:

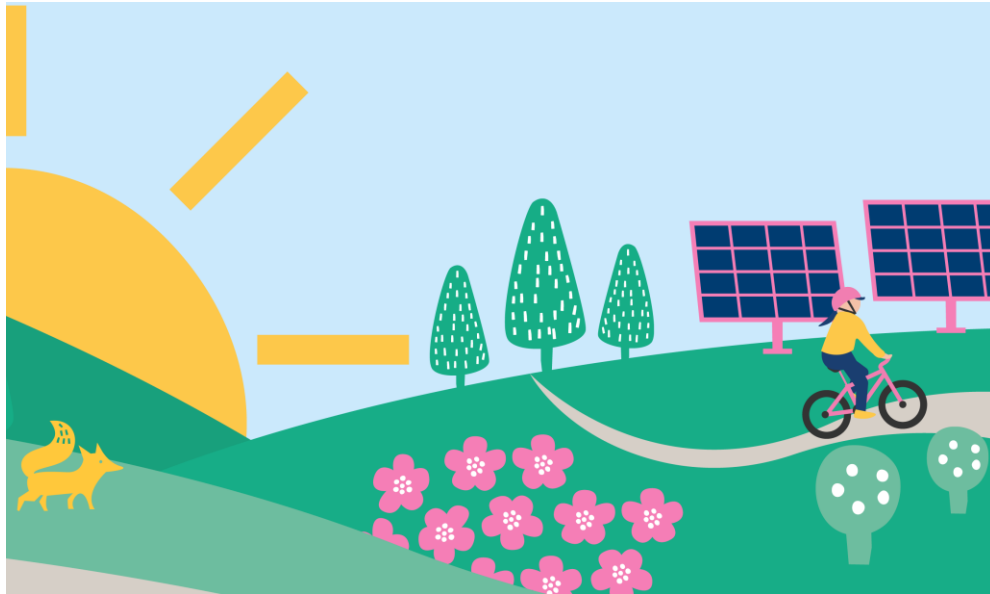
- Touko-kesäkuussa 2025 toteutimme yhteistyössä Valonian kanssa kyselyn asukkailla tärkeistä ja monimuotoisista luontokohteista. Liite 1.
- Toukokuussa 2025 järjestimme Tulevaisuuden Raisio –uudistuva keskusta kestävänä arjen ympäristönä – työpajat yhteistyössä Varsinais-Suomen liiton koordinoiman We make transition –hankkeen kanssa. Liite 2.
- Elokuussa 2025 teetimme kyselyn Raision ilmastotyön onnistumisesta ja siihen liittyvistä toiveista. Liite 3.

Uuden Ympäristöohjelman toimenpiteet on laadittu kyselyillä ja työpajoissa kootun materiaalin pohjalta teemakohtaisissa työpajoissa kaupungin asiantuntijoiden toimesta.

Ympäristöohjelman luonnos on esitelty kaupunginvaltuustolle 9.3.2026 ja Ympäristöohjelma on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 25.5.2026. Päivitetyt ohjelman toimenpiteet lisätään seurantaa ja raportointia varten Ympäristövahtiin 30.6.2026 mennessä.

Ympäristöohjelman toteutumisen seuranta ja raportointi

Raision Ympäristöohjelman toteutumista voi seurata kaikille avoimessa Ympäristövahti-palvelussa. Raision Ympäristövahti on otettu käyttöön marraskuussa 2023 ja sieltä löytyvät käyttöönoton jälkeen toteutettujen toimien kuvaukset. Palvelun on toteuttanut Forward Forever Oy, mutta se toimii Raision kaupungin omassa verkkoympäristössä ja palvelun ylläpidosta ja päivittämisestä vastaa ympäristösuunnittelija yhteistyössä Raision kaupungin IT-palvelujen kanssa. Ympäristövahtiin voi tutustua osoitteessa ymparistovahti.raisio.fi.

Toimialat vastaavat vastuullaan olevien toimenpiteiden toteutumisen raportoinnista Ympäristövahdissa. Ympäristösuunnittelija laatii vuosittain koosteen toteutetuista toimenpiteistä ja raportoi niistä ja Raision päästötilanteen kehittymisestä kaupungin valtuustolle samaan aikaan tilinpäätöksen kanssa.

Raision vuosina 2023-2025 voimassa olleen Ympäristöohjelman aikana toteutuneet toimenpiteet on esitetty tämän ohjelman liitteessä 6.

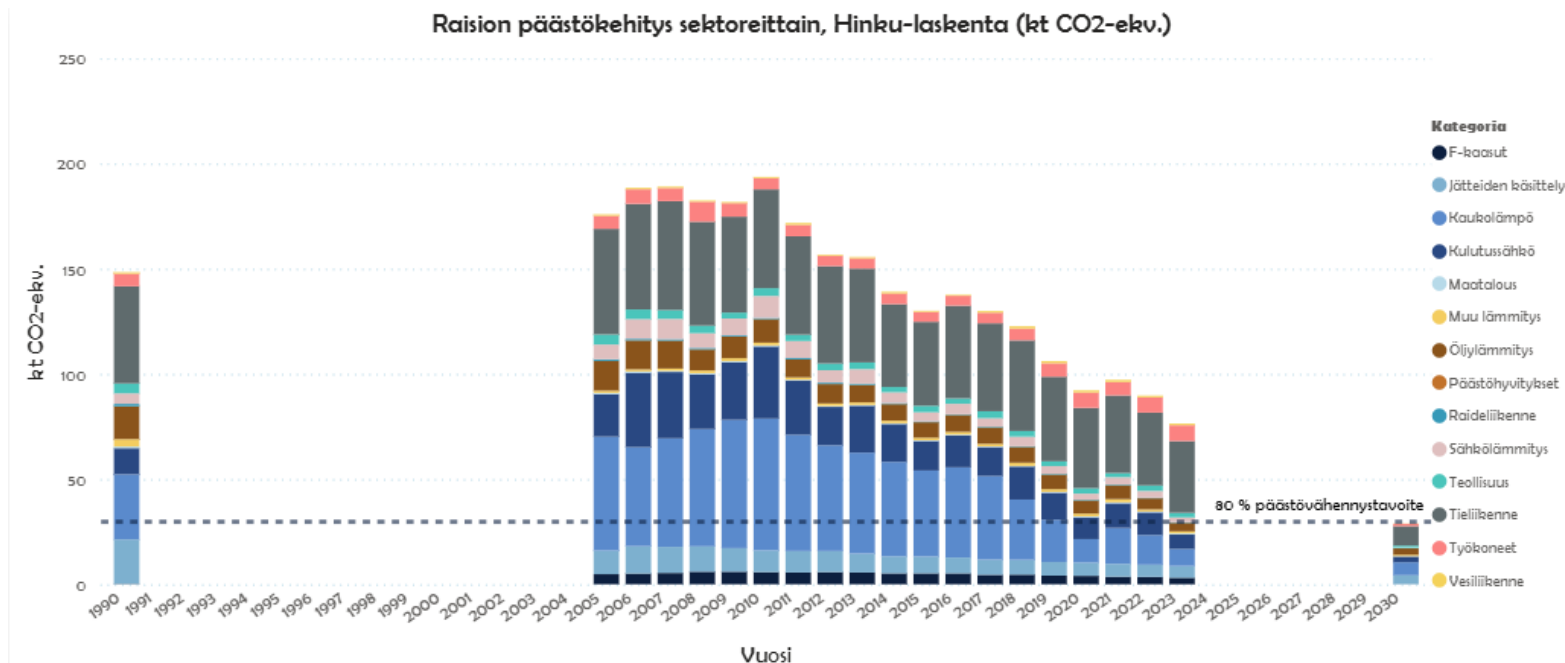
Raision ilmastotavoite ja päästökehitys

Raision tavoitteena on ollut vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 80% vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Euroopan unionin päästövähennystavoite ulottuu kuitenkin jo vuoteen 2040, mihin mennessä tavoitteena on vähentää päästöjä 90%. Tässä ohjelmassa suuntaamme katsetta tulevaisuuteen ja muutamme Raision päästövähennystavoitteen EU:n tavoitteen mukaiseksi.

Raision päästöt olivat Suomen ympäristökeskuksen Hinku-laskennan mukaan laskeneet noin 47% vuodesta 1990 vuonna 2023. Päästölaskenta toteutetaan saman sisältöisenä kaikille Suomen kunnille ja tulokset saadaan vuosittain noin 1,5 vuoden viiveellä.

Raision päästökehitys on jo pitkään ollut oikean suuntaista ja melko nopeakin, kun otetaan huomioon kaupungin väkiluvun tasainen kasvu. Muiden Suomen kuntien päästöt ovat samalla aikavälillä laskeneet noin 40%. Eroa selittää se, että Raisiossa ei juurikaan ole maataloutta ja maatalouden päästöt eivät sen vuoksi näy kaupungin tilastoissa. Päästövähennystavoitteeseen pääsemiseksi tahtia olisi kuitenkin kiristettävä.

Vuoteen 2023 mennessä eniten ovat vähentyneet lämmityksen ja kulutussähkön tuotannon ja jätteiden käsittelyn päästöt. Tieliikenne on yhä Raision suurin päästölähde muodostaen 44,7% kaupungin päästöistä. Raskaan liikenteen ja pakettiautojen läpiajoliikenne on jätetty tilastojen ulkopuolelle.

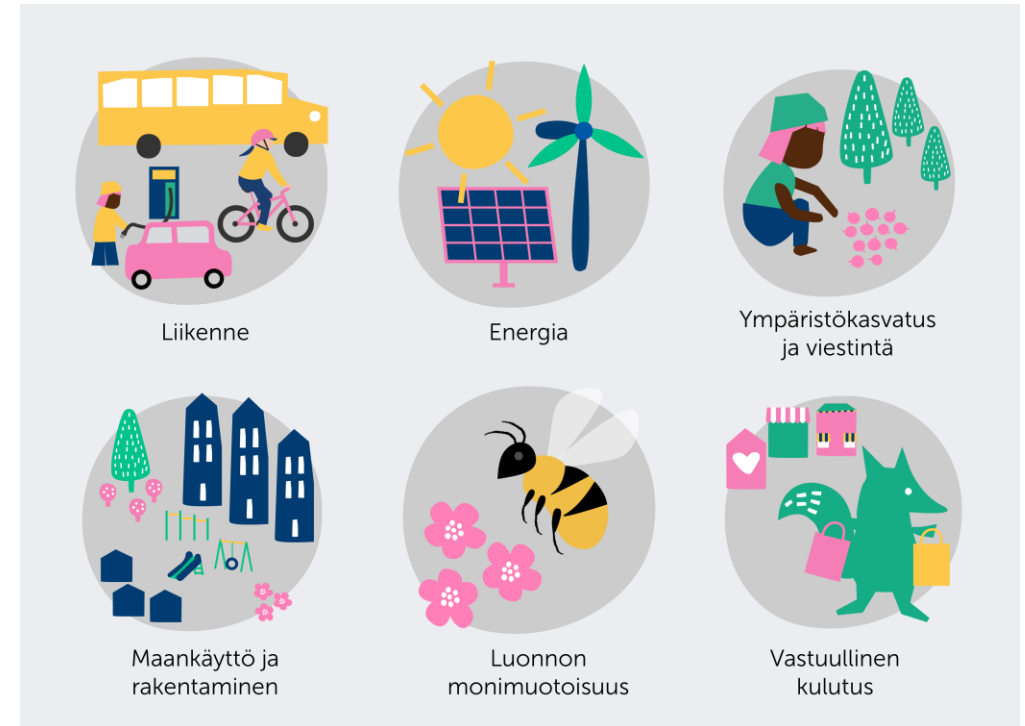
Kuvassa Raision päästökehitys sektoreittain vuodesta 1990 vuoteen 2023. Kaupungin päästövähennystavoite on merkitty kuvaan katkoviivalla ja vuoden 2030 kohdalla on esitetty skenaario siitä, miltä vuoden 2030 päästösuudet voisivat näyttää, jos päästövähennystavoite saavutetaan.

Ympäristöohjelman teemat

Raision ympäristöohjelmassa on kuusi teemaa:

- Liikenne
- Energia
- Ympäristökasvatus ja tiedon lisääminen
- Maankäyttö ja rakentaminen
- Vastuullinen kulutus
- Luonnon monimuotoisuus ja sopeutuminen

Teemat ovat samat, kuin vuosina 2023-2025 voimassa olleessa Ympäristöohjelmassa. Teemojen alle on määritelty tavoitteet ja toimenpiteet niihin pääsemiseksi, sekä toimenpiteiden vastuutahot. Kaudelle 2026-2029 päivitetystä ohjelmassa on 83 toimenpidettä. Ohjelman valmistelussa on pyritty laatimaan mahdollisimman konkreettisia toimenpiteitä, jolloin myös toteutumisen seuranta ja raportointi on selkeää.

Liikenne

Tieliikenne muodostaa 44,7 % Raision päästöistä ja on siten suurin yksittäinen päästölähde. Suuren päästöosuuden vuoksi liikenteen päästöjen vähentäminen on merkittävässä roolissa kaupungin päästövähennystavoitteen saavuttamisessa. Liikenteen päästöjä voidaan hillitä parantamalla julkisen liikenteen ja kävelyn ja pyöräliikenteen olosuhteita, sekä tukemalla liikenteen sähköistymistä ja yhteiskäyttöisten kulkuneuvojen saatavuutta. Asumisen ja palvelujen sijoittelulla ja kulkureittien suunnittelulla voidaan merkittävästi vaikuttaa kaupunkilaisten liikkumisen valintoihin.

Ilmastopäästöjen vähentämisen lisäksi julkista liikennettä ja kävelyä ja pyöräilyä lisäämällä voidaan vähentää liikenteen melua, ja siten lisätä kaupungin viihtyisyyttä. Samalla kestäviin kulkumuotoihin siirtyminen lisää liikuntaa kaupunkilaisten arkeen, millä on tutkitusti positiivisia vaikutuksia väestön terveyteen. Raisiossa on kaupungin tiiviin rakenteen ja lyhyiden etäisyyksien ansiosta runsaasti potentiaalia kestävien kulkutapojen lisäämiseen.

Raisiolla on voimassa oleva Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelma, jota kaupunki on lähtenyt toteuttamaan kunnianhimoisesti. Ohjelman tavoitteet on huomioitu myös Raision uudistuvan keskustan suunnittelussa, ja tavoitteena on luoda kaupunkiin sujuva kestävä liikkumista tukeva liikenneympäristö. Asukkaille keväällä 2025 järjestetyissä Tulevaisuuden Raisio -työpajoissa käsiteltiin keskustauudistusta ja liikkumisen tapoja, ja tärkeimmiksi sujuvan liikenneympäristön tekijöiksi nousivat kulkumuotojen helppo yhdisteltävyys, turvallisuus, esteettömyys ja taloudellinen saavutettavuus. Kävelyn ja pyöräilyyn asukkaita kannustavat erityisesti nopeat ja viihtyisät, vehreät reitit, joissa kulkumuodot on erotettu toisistaan. Ympäri vuorokauden kestävä liikkuminen vaatii panostusta reittien talvikunnossapitoon. Asukkaiden työmatkaliikenteen ja keskustan elinvoiman kehittämisen vuoksi liikennesuunnittelussa on tärkeää muistaa myös Raision ulkopuolelle suuntautuvat yhteydet, joista suunnitteilla oleva junayhteys on tärkeä kehityskohde.

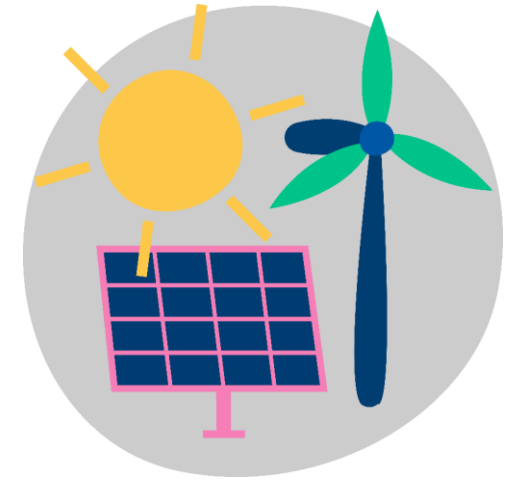

*”Helppous ja sujuvuus
houkuttelevat liikkumaan
Raisiossa!”*

Energia

Energiantuotannon päästöt ovat laskeneet viime vuosina merkittävästi käyttösähkön ja kaukolämmön siirryttyä kestävämpiin tuotantotapoihin. Samaan aikaan varsinkin sähkön kulutus on kasvanut, mikä haastaa nykyisiä energiajärjestelmiä. Energiankäytön päästöjä voidaan hillitä siirtymällä kestävämpiin energiamuotoihin sekä parantamalla energiatehokkuutta. Energiankäytön seurannalla on tärkeä rooli tehokkaampien ratkaisujen löytämisessä. Energiatehokkuuslain uudistuessa energiatehokkuuteen ja energiankäytös seurantaan liittyvät velvollisuudet laajenevat koskemaan valtion lisäksi myös kuntia ja hyvinvointialueita. Lain muutos tulee vaatimaan energiatehokkuustoimia ja seurannan kehittämistä erityisesti kiinteistöjen osalta.

Raisiossa energiatehokkuutta ja vähähiilisiä energiaratkaisuja lisätään ottamalla käyttöön aurinkoenergiajärjestelmiä, sekä valitsemalla tehokkaita ja uusiutuvia ratkaisuja uudis- ja saneerauskohteissa. Kaupunki on siirtynyt energiankäytön seurannassa kohdekohtaisesta manuaalisesta seurannasta automaattiseen seurantajärjestelmään, mikä helpottaa kokonaisuuden tarkastelua ja tarjoaa mahdollisuuksia raportoinnin kehittämiseen. Kaupungin käytössä on vain yksi öljylämmitteinen palvelurakennus, josta joko luovutaan palveluverkkouudistuksen myötä, tai lämmitysmuoto vaihdetaan saneerauksen yhteydessä rakennuksen jäädessä kaupungin omistukseen uudessa käyttötarkoituksessa.

”Vihreä siirtymä vaatii tuotantotapojen muutoksen lisäksi energiatehokkuuden lisäämistä”

Ympäristökasvatus ja tiedon lisääminen

Ympäristökasvatus ja tiedon lisääminen ovat kaupungin ilmastotyön keskiössä, sillä uutta tietoa ja tapoja vähentää ilmastovaikutuksia kehitetään koko ajan. Tieto auttaa ymmärtämään muutosta ja syy-seuraus-suhteita sekä tunnistamaan vaikutusmahdollisuuksia. Sen lisäksi, että kaupunkiorganisaation on tärkeää kehittää omaa toimintaansa kestävämmäksi, työstä ja sen tuloksista tulee myös viestiä, jotta hyviä toimintatapoja voidaan hyödyntää muualla ja ilmastotyön tuloksia voidaan seurata.

Asukkaille kohdennetun viestinnän, tapahtumien ja tilaisuuksien avulla kaupunki osallistaa asukkaita ilmastotyön suunnitteluun ja toteutukseen. Noin 90% kaupungin ilmastopäästöistä syntyy asukkaiden toiminnasta, joten asukkaiden valinnoilla ja toimenpiteillä, joilla voidaan helpottaa kestävien valintojen tekemistä heidän arjessaan, on merkittävä rooli kaupungin ilmastotyössä. Ilmastonmuutos on aikamme suurimpia kriisejä ja luo paljon turvattomuuden tunnetta. Jakamalla asukkaille tietoa ja tarjoamalla vaikutusmahdollisuuksia, voimme lisätä hallinnan ja yhteisöllisyyden tunteita muutoksessa.

Ympäristöohjelman päivityksen valmistelun aikana järjestetyissä asukaskyselyissä ympäristökasvatus nousi yhdeksi tärkeimpinä pidetyistä teemoista. Ohjelmaan valituilla toimenpiteillä kaupunki vahvistaa henkilöstön ympäristöosaamista ja poikkihallinnollista yhteistyötä vaativaa ilmastotyötä, sekä raportoinnin ja seurannan toteutumista Ympäristövahdissa. Tiedon lisäämistä tuetaan parantamalla Ympäristövahdin tunnettuutta ja järjestämällä kaupungin asukkaille ilmastoaiheisia tilaisuuksia ja viestintää, ja mahdollisuuksia osallistua ilmastotyön valmisteluun. Lisäksi kaupunki viestii Ympäristöohjelman teemoista kohdennetusti eri sidosryhmille.

”Ympäristökasvatuksen avulla kehitämme organisaatiomme toimintaa ja tuemme sidosryhmiemme osallistumista ilmastotyöhön”

Maankäyttö ja rakentaminen

Rakentamisen hiilijalanjälki muodostuu rakentamisen aikaisista päästöistä ja rakennuksen käytön aikana kulutettavan energian päästöistä. Rakentamisen päästöihin voidaan vaikuttaa valitsemalla vähähiilisiä ja kestäviä materiaaleja, työmaan aikaisten toimintatapojen kehittämällä ja suunnittelemalla pitkäikäisiä rakennuksia, jotka kestävät muuttuvassa ilmastossa, ovat korjattavissa ja muuntuvat eri käyttötarkoituksiin. Suunnittelemalla ja hyödyntämällä uudelleen käytettävissä olevia rakennusosia rakennushankkeiden päästöjä voidaan vähentää pitkäaikaisesti. Rakennusmääräyksissä voidaan lisäksi ohjata kiinteistön käyttöä ja vaikuttaa sen aikana syntyviin ympäristövaikutuksiin esimerkiksi jäte- ja hulevesiä koskevilla määräyksillä, ja määrittelemällä alueelle sovellettava sini-viherkerroin.

Alueidenkäytöllä ohjataan rakennusten, palvelujen, kulkuväylien ja virkistysalueiden sijoittumista kaupungin alueella. Maankäytön ratkaisuilla voidaan vaikuttaa alueiden ja palvelujen saavutettavuuteen, eri kulkumuotojen käytettävyyteen, sekä kaupunkivihreän määrään ja sijoitteluun.

Raisiossa maankäytön suunnittelussa hyödynnetään ohjelmistoa, jonka avulla pystytään vertailemaan erilaisten ratkaisujen ilmastovaikutuksia. Kaupungin keskusta tulee lähivuosina uudistumaan voimakkaasti keväällä 2026 alkavan E18-tunnelihankkeen myötä. Keskustan uudistuksen yhteydessä on tavoitteena parantaa kestävien kulkumuotojen käytön edellytyksiä ja tuoda keskustan alueelle viihtyisyyttä ja hellepäivinä viilentäviä viherrakenteita. Myös hulevesien hallintaan kiinnitetään huomiota, jotta rankkasateet eivät aiheuttaisi tulvariskiä keskustan alueelle. Raision kaupungin uudisrakennukset ovat korkeatasoisia ja uusille kohteille haetaan RTS-ympäristösertifikaatin tasoa 4-5 asteikolla 1-5. Tavanomaiset vaatimukset ylitetään jo sertifikaatin 1-tasolla, ja ylimmät luokitukset kertovat erinomaisesta tasosta.

"Maankäyttö ja rakentaminen ovat avainasemassa luomassa kestävää arjen ympäristöä"

Vastuullinen kulutus

Kuluttamisen ilmastovaikutukset muodostuvat tuotteiden valmistamisen, kuljettamisen ja pakkausten, käytön aikaisen energiankulutuksen ja hävittämisen päästöistä. Kuluttamisen päästöihin voidaan vaikuttaa kiinnittämällä huomiota tuotteiden käyttöikään ja korjattavuuteen, energian kulutukseen ja materiaalien kierrätettävyyteen. Valitsemalla lähellä tuotettuja tuotteita, voidaan vähentää kuljetuksista muodostuvia päästöjä ja varmistua tuotannon eettisyydestä ja kestävyyydestä. Hankintoihin voi itse tuotteen lisäksi liittyä käytön aikaisia palveluita, joiden sisällöllä on merkitystä tuotteen ympäristöystävällisyyteen. Monia tuotteita voidaan hankkia myös palveluina tai yhteishankintoina, ja vähentää siten valmistettavien tuotteiden määrää, jolloin resurssitehokkuus paranee.

Kaupungeilla on suurina hankkijoina merkittävä rooli markkinoiden ohjaamisessa. Kilpailutusten ja markkinavuoropuhelujen kautta voidaan välittää elinkeinoelämälle viestiä siitä, millaisia ja millä tavalla tuotettuja tuotteita ja palveluita kaupunki on kiinnostunut ostamaan ja näin vaikuttaa myös tarjontaan. Tekemällä vastuullisia hankintoja, vähennetään tuotteiden valmistamiseen vaadittavien neitseellisten raaka-aineiden määrää, mikä vähentää paitsi ilmastovaikutuksia, myös kustannuksia olennaisesti pitkällä aikavälillä. Kehittämällä kiertotalouden olosuhteita, voidaan saada aikaa merkittäviä aluetaloudellisia vaikutuksia, kun tuotteet ja materiaalit kiertävät paikallisesti, ja niiden tuonti vähenee.

Ruoka muodostaa noin 20% keskiverto suomalaisen kulutuksen päästöistä. Kasvispainotteisiin tarjoiluihin siirtyminen on tehokas tapa vähentää ruuan ympäristövaikutuksia, sillä sekaruoka-ateriat kuormittavat ilmastoa 2-3 kertaisesti kasvisaterioihin verrattuna. Nykyisellä tasolla lihan tuotannon vaatima rehumäärän tuottamiseen vaaditaan 70 % Suomen peltoalasta. Kasvispainotteiseen ruokaan siirtyminen pienentää peltoalan tarvetta, ja vähentää siten luontokatoa ja vesistöihin kohdistuvaa ravinnekuormitusta. Ruokavalinnat on myös näkyvä tapa viestiä organisaation arvoista.

Raision hankintaohje uudistettiin keväällä 2025 ja ohjeeseen sisällytettiin ensimmäistä kertaa ohje ympäristövaikutusten huomioimisesta hankinnoissa. Kaupunki toteuttaa kiertotaloushankintoja yhteistyössä paikallisten yritysten ja lähikuntien kanssa. Asukkaille kaupunki tarjoaa mahdollisuuden erilaisten lainattavien välineiden käyttöön. Lisäksi kaupunkilaisten mahdollisuuksia vastuulliseen kuluttamiseen helpotetaan tuomalla kiertotaloustuotteiden myymälä Kauppakeskus Myllyyn yhteistyössä Ekotorin kanssa. Ruokapalveluissa vastuullisuutta edistetään lisäämällä kasvisruuan määrää ja optimoimalla valmistusmääriä hävikin seurannan avulla. Lähivuosina Raisiossa tehdään suuria investointeja kaupungin infrastruktuuriin ja palveluverkkoon, jolloin urakka- ja hankintasopimuksilla voidaan merkittävästi vaikuttaa työmaiden ja rakennettavien kohteiden käytön aikaiseen hiilijalanjälkeen.

"Vastuullinen kuluttaminen on resurssitehokkuutta. Ilmasto ja lompakko kiittävät!"

raisio

Luonnon monimuotoisuus ja sopeutuminen

Ilmastomuutos on haaste luonnolle ja sen monimuotoisuudelle. Muuttuvan ilmaston myötä lajien elinolosuhteet muuttuvat ja osa niistä siirtyy uusille alueille. Yleistyessään voimakkaasti uudet lajit valtaavat alaa paikallisilta lajeilta ja kaventavat luonnon monimuotoisuutta, jolloin niitä kutsutaan haitallisiksi vieraslajeiksi. Haitallisen vieraslajin leviäminen vaarantaa paikallisten ekosysteemien toimintaa ja voi johtaa muiden lajien katoamiseen. Monimuotoisuus on tärkeää sekä luonnon tarjoamien ekosysteemipalvelujen, että sen sopeutumiskyvyn kannalta. Monimuotoinen lajisto pystyy mukautumaan elinympäristönsä muutoksiin paremmin, kuin sellainen lajisto, jossa eri lajeja on vähän.

Ilmastomuutoksen vaikutukset ovat jo havaittavissa ja vaikka muutosta voidaan hillitä, sen pysäyttäminen kokonaan ei enää ole todennäköistä. Muuttuviin olosuhteisiin voidaan kuitenkin sopeutua ennakoimalla muutosta ja varautumalla sään ääri-ilmiöiden esiintymiseen aikaisempaa useammin. Ennakointi on tärkeää ilmastomuutoksen vaikutuksiin sopeutumisessa, sillä se on kustannustehokkaampaa, kuin muutokseen reagointi häiriötilanteessa. Varsinais-Suomessa ilmastomuutos näkyy pidentyneinä hellejaksoina, kuivien kausien pidentymisenä, lisääntyneenä sateisuutena ja vähälumisempina ja liukkaampina talvina, sekä raesateiden raekoon kasvuna.

Monet luonnon tarjoamat ekosysteemipalvelut, kuten pölyttäjien tekemä viljelykasvien pölytys, hulevesien imeytyminen maaperään ja puhdas juomavesi, ovat merkittäviä huoltovarmuustekijöitä, joita yhteiskuntamme muut rakenteet eivät pysty tarjoamaan riittävässä mittakaavassa. Luonnon monimuotoisuudesta huolehtiminen ja oikein mitoitetujen sopeutumistoimien tekeminen on edellytys yhteiskuntamme toimintakyvyn ylläpitämisen kannalta.

Luonnon monimuotoisuus nousi kevään 2025 ilmastokyselyssä Raisiolaisia eniten kiinnostavaksi teemaksi, ja Raisio on myös luvannut vastata Turun luonnon monimuotoisuus –haasteeseen. Ympäristöohjelman toimenpiteet painottuvatkin nyt luonnon monimuotoisuuden teemaan. Myös ilmastomuutokseen sopeutumisen toimia on lisätty, sillä Raision sopeutumisohjelma on päätetty sisällyttää Ympäristöohjelmaan. Ohjelman toimenpiteet tähtäävät tärkeiden luontokohteiden säilyttämiseen ja monimuotoisuuden lisäämiseen hoidetuilla alueilla, sekä perinneympäristöjen hoidon ylläpitämiseen. Sopeutumisen toimenpiteissä painottuvat sopeutuminen lisääntyviin sateisiin ja hellejaksoihin, ja sopeutumisen toimenpiteiden seurannan vahvistaminen.

”Luonnon monimuotoisuus ja kykymme sopeutua muuttuvaan ilmastoon ovat huoltovarmuuskysymyksiä.”

Liikenne

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Lisätään julkisen liikenteen houkuttelevuutta ja parannetaan kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä.	1. Raisio on aktiivisesti mukana kehittämässä seudullista julkista liikennettä yhteistyössä alueen kuntien kanssa. Julkinen liikenne kehittyy vähäpäästöisemmäksi ja eri vaihtoehdot verkon katvealueiden saavutettavuuden parantamiseksi selvitetään.	Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala
	2. Kaupunki mahdollistaa henkilöjunaliikenteen toimimisen Raisiossa valmistautumalla Nuorikkalan seisakkeen toteuttamiseen ja varmistamalla toimivan yhdysliikenteen.	Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala
	3. Julkisen liikenteen reittien suunnittelussa huomioidaan Raision kasvava väestö ja uusien asuinalueiden asukkaiden liikkumisen tarpeet.	Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala
	4. Raisio toteuttaa kaupungille vuonna 2024 laadittua Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelmaa suunnitelmallisesti.	Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämisen työryhmä
	5. Kävelyn ja pyöräilyn viitoituksessa jatketaan Turun seudun pyöräilybrändin hyödyntämistä näkyvän ja seudullisesti yhtenäisen ilmeen ylläpitämiseksi.	Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämisen työryhmä
	6. Raision uudistuvaan keskustaan toteutetaan pyöräilyn laatuväylä.	Maankäyttö- ja asumispalvelut, Infrapalvelut
	7. Keskustan suunnittelussa tunnistetaan eri kulkumuotojen yhdistämiseen sopivat solmukohdat. Keskustaan toteutetaan sujuva ja esteetön liikkumisympäristö, ja varataan riittävä tila kestävän liikkumisen palvelujen kokeiluille ja kehittymiselle.	Maankäyttö- ja asumispalvelut
	8. Kaavoituksessa varataan kävely- ja pyöräilyväylille riittävä tila, jotta kulkumuodot voidaan eriyttää toisistaan, ja kevyenliikenteenväylän varteen mahtuu varjostavaa ja melua vähentävää kasvillisuutta.	Maankäyttö- ja asumispalvelut

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Kaupunkikonserni kehittää omaa liikkumistaan vähäpäästöisemmäksi.	9. Kaupungin ajoneuvokantaa uudistettaessa ja kuljetuspalveluiden hankinnoissa huomioidaan puhtaiden ajoneuvojen lain (740/2021) vaatimukset ajoneuvojen vähäpäästöisyydestä ja energiatehokkuudesta.	Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala
	10 Kaupungin yhteiskäyttöisten ajoneuvojen käyttöä laajennetaan organisaation sisällä.	Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala
	11. Kaupungin henkilöstön kestävää työmatkaliikkumista tuetaan henkilöstöetuuksilla. Työhön liittyvän matkustamisen päästöjä vähennetään kiinnittämällä huomiota matkustamisen tapoihin ja ylläpitämällä mahdollisuuksia etäosallistumiseen.	Henkilöstöpalvelut
Kaupunki edistää vaihtoehtoisilla käyttövoimilla liikkuvien ajoneuvojen käyttömahdollisuuksia.	12. Liikenteen sähköistymistä tuetaan kehittämällä ajoneuvojen latausmahdollisuuksia. Teknisissä ratkaisuissa huomioidaan sähköisen liikenteen yleistyminen.	Tilapalvelut
Raisio vahvistaa ohjausta kestävään liikkumiseen ja vähentää liikenneköyhyyttä lisäämällä mahdollisuuksia yhteiskäyttöisiin kulkuneuvoihin ja parantamalla liikenneturvallisuutta.	13. Selvitetään koulujen ympäristöjen liikenneturvallisuuden ongelmakohdat ja parannetaan lasten kestävien koulumatkojen turvallisuutta, jotta lapsia voidaan entistä turvallisemmin ohjata liikunnalliseen elämäntapaan.	Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämisen työryhmä, Liikenneturvallisuustyöryhmä
	14. Kaupunki selvittää mahdollisuutta tukea liikenteen taloudellista saavutettavuutta Fölin kaupunkipyörien käyttönotolla, ja tukemalla asukkaiden käytössä olevien yhteiskäyttöautojen yleistymistä yhteistyössä yritysten kanssa.	Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala
	15. Annetaan kaupunkilaisille vaikutusmahdollisuuksia kestävä liikunnan kehittämiseen ja kerätään tietoa julkisen- ja kevyen liikenteen näkökulmista.	Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala

Energia

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Hyödynnämme uusiutuvaa energiaa.	16. Kaupunki käyttää CO2-vapaata energiaa.	Infrapalvelut
	17. Kaupungin palvelurakennuksia ei lämmitetä öljyllä.	Tilapalvelut
	18. Uusissa kiinteistöissä osa energiasta tuotetaan uusiutuvalla energialla (esim. maalämpö, lämpöpumppu ja aurinkosähkö).	Tilapalvelut
Parannamme energiatehokkuutta.	19. Kaupunki seuraa järjestelmällisesti omaa energiankulutustaan ja tunnistaa ja toteuttaa potentiaalisimmat energiatehokkuustoimet.	Tilapalvelut
	20. Kiinteistöjen peruskorjauksien yhteydessä parannetaan kiinteistöjen energiatehokkuutta ja selvitetään uusiutuvan energian mahdollisuudet kohteessa.	Tilapalvelut
	21. Katu- ja ulkovalaistuksen energiatehokkuutta ja säättömahdollisuuksia parannetaan lisäämällä LED-valojen määrää. Katu- ja ulkovalaistuksen energiankulutus laskee 50 % vuoden 2015 tasosta vuoteen 2030 mennessä.	Kunnallistekniset palvelut
Tuemme vihreää siirtymää.	22. Kaupunki on mukana edistämässä vihreän siirtymän hankkeita ja tukee yritys- ja tutkimustoimintaa, joiden tavoitteena on luoda uusia tehokkaita energiaratkaisuja.	Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala

Ympäristökasvatus ja tiedon lisääminen

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Raision päästövähennystavoite on linjassa EU:n päästövähennystavoitteen kanssa.	23. Raision päästövähennystavoite päivitetään vastaamaan EU:n päästövähennystavoitetta, jonka mukaan ilmastopäästöjä vähennetään 90 % vuoteen 2040 mennessä vuoden 1990 tasosta.	Kaupunginvaltuusto
Ohjaamme henkilöstöä Ympäristöohjelman toimenpiteiden toteuttamiseen.	24. Kaupungin henkilöstölle järjestetään perehdytystä Ympäristöohjelmaan ja Ympäristövahtiin liittyen. Ympäristöohjelma ja toimenpiteiden raportointi sisällytetään uuden henkilöstön perehdytysohjeisiin.	Ympäristönsuojelu, henkilöstöpalvelut
	25. Henkilöstölle järjestetään ilmasto- ja ympäristöaiheista koulutusta ajankohtaisista aiheista ja konkreettisin esimerkein.	Toimialat
	26. Lisäämme poikkihallinnollista yhteistyötä ilmastotyön kehittämisessä järjestämällä henkilöstölle säännöllisesti vapaamuotoisia kehittämistilaisuuksia esimerkiksi aamukahvipalavereina.	Toimialat
Hyödynnämme Ympäristövahtia aktiivisesti ilmastoviestinnän ja raportoinnin välineenä.	27. Jokaiselle palvelualueelle nimetään vastuuhenkilöt, joka vastaa Ympäristöohjelman toimenpiteiden toteutuksen raportoinnista palvelualueen vuosikellon mukaan.	Johtoryhmä
	28. Viestimme Ympäristövahdista asukkaille ja muille sidosryhmille.	Ympäristönsuojelu, viestintä

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Kaupunki aktivoi sidosryhmiä mukaan ilmastotyöhön.	29. Kaupunkilaisille järjestetään mahdollisuuksia osallistua kaupungin ympäristötyöhön ja sen kehittämiseen.	Kestävä Raisio –työryhmä
	30. Kaupunkilaisille ja muille sidosryhmille järjestetään ilmastoaiheista viestintää ja tilaisuuksia.	Kestävä Raisio –työryhmä, Kirjasto- ja kulttuuripalvelut
	31. Kaupunki kehittää ilmasto- ja ympäristötyötä yhteistyössä alueen yritysten ja järjestöjen kanssa.	Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala
Ympäristöohjelman teemoista viestitään kohdennetusti eri sidosryhmille ja kaupunkiorganisaation sisäisissä kanavissa ja koulutuksissa.	32. Kaupunki osallistuu säännöllisesti kestävän liikkumisen kampanjoihin kuten Pyöräilyviikkoon, Liikkujan viikkoon ja Yksi matka viikossa –kampanjaan, ja pitää aihetta esillä viestinnässään.	Ympäristösuunnittelija, liikuntapalvelut, viestintä
	33. Kaupunki viestii asukkaille energiatehokkuustoimista ja öljylämmityksestä luopumisen tuista.	Ympäristösuunnittelija, rakennusvalvonta, viestintä
	34. Yleiskaavan laatimisen yhteydessä kaupunkilaisia osallistetaan monipuolisesti eri sidosryhmille kohdennetuin menetelmin.	Maankäyttö- ja asumispalvelut
	35. Kaupunki järjestää asukkaille kiertotalouteen ja kestäväan kuluttamiseen liittyvää viestintää ja tapahtumia.	Ympäristösuunnittelija, viestintä
	36. Asukkaita tiedotetaan hulevesien hallinnan hyödyistä.	Kunnallistekniset palvelut
	37. Kaupungin henkilöstölle järjestetään koulutusta, jonka avulla varmistetaan suojelualueiden ja hoitoluokitusten tuntemus ja niiden vaikutukset työn toteutukseen.	Ympäristönsuojelu, kunnallistekniset palvelut

Maankäyttö ja rakentaminen

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Alueiden käytön suunnittelussa huomioidaan ilmasto- ja kestävyysvaikutukset.	38. Maankäytössä toteutetaan maankäytön, asumisen ja liikenteen Turun kaupunkiseudun MAL-sopimuksen tavoitteita.	Maankäyttö- ja asumispalvelut
	39. Uuden yleiskaavan tavoitteet määritellään ja arvioidaan ilmastokestävän kaupungin näkökulmasta.	Maankäyttö- ja asumispalvelut
	40. Asuinalueiden sosiaalista eriytymistä ehkäistään ohjaamalla eri hallinta- ja asumismuotojen tasapainoista sijoittumista ja vahvistamalla asuinympäristöjen laatua sekä vetovoimaa.	Maankäyttö- ja asumispalvelut
Maankäytön ja rakentamisen ratkaisulla edistetään kestävästä liikkumista.	41. Joukkoliikenteen saavutettavuutta ja kannattavuutta tuetaan suuntaamalla asuinrakentamista joukkoliikenteen reittien varteen.	Maankäyttö- ja asumispalvelut
	42. Työmaiden liikennejärjestelyjen toteutuksessa priorisoidaan kävely- ja pyöräliikenteen sujuvuus ja turvallisuus koko hankkeen ajan.	Infrapalvelut

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Alueidenkäytön suunnittelulla ylläpidetään monimuotoista kaupunkiluontoa.	43. Kaavoituksessa huomioidaan viherkäytävien jatkuvuus ja luonnon monimuotoisuuden säilyminen osana kaupunkirakennetta.	Maankäyttö- ja asumispalvelut
	44. Kaavaratkaisujen ilmastokestävyyttä kehitetään hyödyntämällä vähähiilisyyden ja luontovaikutusten arvioinnissa tietokantapohjaisia ohjelmistoja.	Maankäyttö- ja asumispalvelut
	45. Selvitämme mahdollisuutta ottaa käyttöön mittareita kaavoituksen luontovaikutusten arviointiin.	Maankäyttö- ja asumispalvelut
Kaupungin uudisrakentaminen on laadukasta ja kestävää.	46. Kaupungin rakennuttamille uudisrakennuksille haetaan RTS-ympäristösertifioinnin luokitusta 4-5 (asteikolla 1-5) tai vastaavaa.	Tilapalvelut
	47. Kaupungin rakennushankkeiden suunnittelussa ja kilpailutuksissa edistetään kestävien rakennusmateriaalien käyttöä.	Tilapalvelut
	48. Alueiden vaiheittainen rakentaminen mahdollistetaan kehittämällä prosessi- ja budjettisuunnittelua. Vaiheittainen rakentaminen parantaa resurssitehokkuutta, kun jo rakennettuun infraan ei kohdistu muutoksia tai korjaustarpeita rakentamisen suunnitelmien tarkentuessa. Esimerkiksi kaapelien asentaminen samalla kertaa, ja katujen reunakivien asennus vasta kaikkien vierekkäisten talojen valmistuttua vauriokorjausten välttämiseksi.	Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala

Vastuullinen kulutus

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Kaupunki kehittää hankintojen vastuullisuutta ja henkilöstön hankintaosaamista.	49. Selvitetään ympäristövaikutuksiltaan merkittävimmät hankinnat ja huolehditaan, että ekologisuus on mukana hankinnan määrittelyssä, vähimmäisvaatimuksissa ja laatukriteereissä.	Hankintatiimi
	50. Hankintoja tekevän henkilöstön osaamista lisätään järjestämällä koulutusta ja esittelemällä konkreettisia esimerkkejä kestävästä hankinnoista, hankintoja tekevät hyödyntävät aktiivisesti päivitettyä hankintaohjetta, johon on lisätty ohje kestävien hankintojen tekemiseen.	Hankintatiimi, ympäristönsuojelu
	51. Selvitetään mahdollisuutta hyödyntää tekoälyä ympäristövaikutusten huomioimiseksi osana hankintaprosessia.	IT-palvelut
Kaupunki kehittää kiertotalouden olosuhteita.	52. Kaupunki edistää kiertotaloutta lisäämällä lainausmahdollisuuksia ja tehostamalla olemassa olevien resurssien käyttöä.	Toimialat
	53. Kalustehankintojen yhteydessä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan kierrätyskalusteita ja olemassa olevien kalusteiden huoltokorjausta.	Toimialat, hankintatiimi
	54. Kaupunki kehittää asukkaiden mahdollisuuksia kierrätykseen ja kiertotaloushankintoihin yhteistyössä alueellisten yhteistyökumppanien kanssa.	Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Ruokahankintojen ympäristövaikutuksia vähennetään lisäämällä kasvisaterioiden tarjontaa sekä vähentämällä ruokahävikkiä.	55. Raision kouluissa oppilailla on mahdollisuus valita kasvisruoka jokaisena päivänä.	Ruokapalvelut
	56. Kaupungin ruokapalvelut toteuttavat ja kehittävät toimenpiteitä ruokahävikin vähentämiseksi.	Ruokapalvelut
	57. Kaupungin kokous- ja edustustarjoilut tuotetaan THL:n suositusten mukaisesti suosien kasvistarjoilua, minkä lisäksi tarjolla voi olla kalaa ja riistaa.	Ruokapalvelut

Luonnon monimuotoisuus ja sopeutuminen

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Kaupunki lisää eri tasoisten suojelualueiden ja säilytettävien alueiden määrää.	58. Kaupunki tulee esittämään Järviniityn lehdon suojelualueutta kattamaan viitasammakon esiintymisalueen (kartta liitteenä 4). Viitasammakko on rauhoitettu direktiivilaji.	Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala
	59. Kaupunki tulee esittämään suojelualueutta vesitornin takana sijaitsevalle metsäalueelle, jonka suojeluarvot on tunnistettu metsäohjelmassa (kartta liitteenä 4).	Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala
	60. Kaupunki selvittää mahdollisuudet Somersojan puronvarsilehdon, Nuorikkalan kalliokedon ja Järämäen alueen suojeluun, sekä Yli-isotalon luonnonsuojelualueen laajentamiseen.	Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala
	61. Hulevesiohjelman valmistelussa tuotettuja luontoselvityksiä ja yleiskaavoitusta varten teetettäviä selvityksiä hyödynnetään uusien eri tasoilla suojeltavien kohteiden tunnistamiseksi.	Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala
	62. Kaupungin metsissä suoritettavia hoitotoimia tarkastellaan saatavien tulojen näkökulmasta. Kannattamattomat hoitotoimet lopetetaan vanhan luonnontilaisen metsäalan lisäämiseksi.	Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala
	63. Kaupungin metsiä hoidetaan FSC-sertifikaatin vaatimusten mukaan jatkuvan kasvatuksen menetelmällä.	Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala
Kaupungin hoidettujen viheralueiden suunnitelmallinen hoito ja lisääminen.	64. Kehitetään kaupunkivihreän määrälle vaatimukset, joiden toteutumista ohjataan kaavoituksella ja tontinluovutusehdoilla.	Maankäyttö- ja asumispalvelut
	65. Viheralueille laaditaan hoito-ohjeet, joissa määritellään toimenpiteet alueiden monimuotoisuuden lisäämiseksi.	Viherpalvelut
	66. Uudistuvan keskustan alueelle suunnitellaan viilentäviä ja viihtyisyyttä lisääviä viherrakenteita.	Maankäyttö- ja asumispalvelut, kunnallistekniset palvelut

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Perinneympäristöjen suunnitelmallisen hoidon ja vieraslajien torjunnan jatkaminen, uuselinympäristöjen perustaminen, ja roskaantumisen ehkäisy.	67. Toteutetaan olemassa olevien perinneympäristöjen hoitosuunnitelmia, ja päivitetään vanhentumassa olevat hoitosuunnitelmat.	Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala
	68. Varmistetaan laidunnuksen jatkuminen Raisionlahden vanhan laitumen alueella rakennuttamalla uusi aita vanhan tilalle.	Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala
	69. Selvitetään niityiksi ja uuselinympäristöiksi soveltuvat kohteet ja perustetaan niitä luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi.	Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala
	70. Kaupunki jatkaa vieraslajien torjuntaa ja aktivoi asukkaita mukaan esimerkiksi pelillistämisen avulla.	Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala
	71. Edistetään Itämeren suojelua toteuttamalla Itämerihaasteessa määritellyjä toimia ja ehkäisemällä roskaantumista organisoimalla siivoustalkoita.	Kestävä Raisio -työryhmä
	72. Kaupunki kartoittaa mahdollisuudet lisätä kaupungin ja yritysten yhteistyötä alueiden hoidossa ja suojelussa.	Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala
Luonnon monimuotoisuuden tukemisen ja ennakoivien sopeutumistoimien rahoituksen varmistaminen, ja sopeutumistoimien seurantatyökalun käyttö.	73. Talousarviossa huomioidaan ilmastonmuutoksen ennakoiva sopeutuminen sekä luonnon monimuotoisuutta tukevat toimet.	Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala
	74. Kaupunki ottaa käyttöön Askeleet ilmastonmuutokseen varautumiseen -hankkeessa toteutetun Kuntien sopeutumistoimien seurantatyökalun. Seurantatyökaluun kirjataan ajantasaiset tiedot kaksi kertaa vuodessa ja toteutumisesta raportoidaan kaupunginhallitukselle vuosittain.	Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Raisio varautuu sään ääri-ilmiöiden lisääntymiseen.	75. Liikenneväylien kuivumista tehostetaan parantamalla hulevesien ohjausta.	Kunnallistekniset palvelut
	76. Kaavoituksessa varataan riittävä mitoitus istutettaville alueille, jotta hellejaksojen aikana viilentävää varjopuustoa saadaan sijoitettua mahdollisimman tasaisesti.	Maankäyttö- ja asumispalvelut
	77. Kaupunkivihreän ilmastokestävyyttä vahvistetaan monipuolisella lajistolla.	Kunnallistekniset palvelut
	78. Ilmastomuutoksen myötä lisääntyviin sateisiin sopeudutaan toteuttamalla kaupungin hulevesiohjelmaa suunnitelmallisesti. Valumavesien hallinta toteutetaan luonnonmukaisina ratkaisuin ja uomat pidetään mahdollisuuksien mukaan avoimina.	Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala
	79. Kaupunki edistää alueellisen yhteistyön käynnistämistä Raisionjoen sivuhaarojen tarkemman valuma-alue selvityksen laatimiseksi.	Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala
Kaupungin maankäytössä ja rakennushankkeissa ennakoidaan ilmastomuutoksen vaikutukset.	80. Yleiskaavan päivityksessä ja alueidenkäytön ohjauksessa huomioidaan hulevesiohjelmassa esitetyt tulvareitit.	Maankäyttö- ja asumispalvelut
	81. Rakennushankkeiden tarjouspyyntövaiheessa asetetaan vaatimuksia rakennuksen ilmastokestävyteen vaikuttaville rakenteille, kuten materiaaleille ja räystäiden mitoitukselle.	Tilapalvelut
	82. Piha-alueiden suunnittelussa varmistetaan tonttien riittävät kallistukset, ja pyritään lisäämään vettä läpäisevän pinta-alan ja varjoisien ja vihreiden pintojen määrää.	Tilapalvelut
	83. Kaupungin luonnonmonimuotoisuutta tukevien toimien ja ilmastomuutokseen sopeutumisen suunnittelussa huomioidaan erityisesti kaupungin alueella tunnistetut kehityskohteet, jotka on esitetty liitekartassa (kartta liitteenä 5).	Maankäyttö- asumispalvelut, kunnallistekniset palvelut

Toimenpiteiden talousvaikutukset

Ympäristöohjelman useimmat toimenpiteet ovat pääosin sellaisia, että niiden toteutus liittyy toimialojen normaaliin toimintaan ja tarkkoja kustannuksia on tämän vuoksi haastavaa laskea. Tässä osiossa esitämme sellaiset kustannukset, jotka on yksinkertaisesti osoitettavissa, sekä huomioita muiden toimenpiteiden arvioituista talousvaikutuksista, jotka ovat usein myös positiivisia.

Liikenne

Liikenteeseen liittyvien toimenpiteiden toteutukselle selkeät kustannukset on laskettavissa henkilöjunaliikenteen seisakkeen toteuttamiselle (2,65 milj. €.) ja Fölin kaupunkipyörien käyttöönotolle (noin 60 000 €/vuosi). Näiden, ja muiden julkisen liikenteen kehittämisen ja kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteiden voidaan odottaa maksavan itsensä takaisin välillisesti vähentyneiden sairaspotilaisten ja terveydenhuollon kustannusten muodossa, kun väestön arkiliikunta lisääntyy. Sujuva ja taloudellisesti saavutettava julkinen liikenne edistää osaltaan Raision uudistuvan keskustan elinvoimaisuutta ja vähentää liikenneköyhyyttä. Kevyen liikenteen lisääntyminen suhteessa autoliikenteeseen myös vähentää liikenteen melua ja aiheutuvia onnettomuuksia. Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämisen toimiin on saatavilla Viestintä- ja liikenneministeriö Traficom:n avustuksia.

Energia

Ympäristöohjelman energia-teeman toimenpiteet tähtäävät energiatehokkuuden parantamiseen, mikä puolestaan alentaa kustannuksia pitkällä aikavälillä, vaikka osa muutoksista vaatii alkuinvestointeja. Esimerkiksi led-valoihin siirtyminen toteutetaan kohteissa, joissa valojen uusiminen on muutoinkin ajankohtaista, joten kuluja voidaan pitää osana tavanomaista toimintaa.

Ympäristökasvatus ja tiedon lisääminen

Ympäristökasvatus ja tiedon lisääminen tapahtuu osana kaupungin normaalia viestintää ja kulut koostuvat pääosin työhön käytetystä työajasta. Tapahtumien järjestämisestä aiheutuu toisinaan pieniä materiaalikuluja, jotka jäävät yleensä alle 1000 € / vuosi.

Maankäyttö ja rakentaminen

Maankäytön ja rakentamisen toimenpiteillä tuetaan asukkaiden kestävää arkea ja viihtyisän ja muuttuvassa ilmastossa kestävän ympäristön rakentumista Raisioon. Toimenpiteiden toteuttaminen tukee kaupungin elinvoimaa, ja niiden toteuttaminen on kannattavampaa kuin toteuttamatta jättäminen.

Vastuullinen kulutus

Kestävillä hankinnoilla tähdätään käytössä olevien tuotteiden ja materiaalien elinkaaren pidentämiseen, mikä alentaa kokonaiskustannuksia. Korjattavissa ja huollettavissa olevien tuotteiden hyödyntämisestä ja syntyvästä säästöstä on hyviä esimerkkejä vuodelta 2025. Kasvisruuan lisääminen alentaa ruokakuluja, kasviksien ja kalan käyttö edustustarjoiluissa pitää niiden hinnan ennallaan, kun riistan tarjoileminen taas nostaa kustannuksia. Muutokset ovat linjassa THL:n ravitsemussuosituksen kanssa ja tukevat terveellistä elämäntapaa, millä on välillisesti positiivisia talousvaikutuksia.

Luonnon monimuotoisuus ja sopeutuminen

Luonnon monimuotoisuutta tukevat toimenpiteet osoittautuivat kyselyn perusteella asukkaiden eniten toivomiksi toimiksi. Raision viheralueiden saavutettavuus ja kaupungin tarjoama luonnonläheisyys tiheästä asutuksesta huolimatta, on merkittävä viihtyvyystekijä osana kaupungin vetovoimaa. Monimuotoinen luonto on ekosysteemien selviytymisen perusedellytys, ja siten myös ihmistoiminnan elinehto. Sopeutumisen toimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa ennakointi on tärkeää, sillä muuttuvassa ilmastossa kestävien rakennusten ja infran suunnittelu ja toteutus on huomattavasti edullisempaa, kuin vaurioiden korjaaminen jälkikäteen. Pelillistetty haitallisten vieraslajien torjunta maksaa noin 5 000 – 10 000 € vuodessa riippuen torjuttavien lajien määrästä ja esiintyvyydestä. Raisionlahden vanhan laitumen aidan uusiminen maksaa noin 60 000 €. Aidan uusiminen on edellytys sille, että laidunnus voi jatkua alueella turvallisesti. Vanha aita on heikkokuntoinen ja laitumen sijainnin vuoksi karanneet eläimet voivat olla vakava liikenneturvallisuusriski.

raisio